

Төрийн Удирдагч нарт зориулсан МХХТ-ийн Академи

МХХТ-ийн ХЭРЭГЛЭЭ БА ЗОХИСТОЙ ХӨГЖИЛ --I

1-1 хэсэг: МХЗ ба МХХТ-ийн танилцуулга

Зохиогч: Профессор Уша Рани Вясулу
Редди

*Монгол улс дахь Үндэсний Семинар
2008 оны 12-р сарын 10-12-ны өдрүүд
Улаанбаатар хот, Монгол улс*

Модулийн зорилтууд

- Хөгжил дахь Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн эзлэх байр суурийг танилцуулах;
- Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд (МХЗ) ба МХХТ хоорондын макро түвшний харилцаа холбоог танилцуулах;
- Нийгэм, эдийн засгийн хөгжилд МХХТ-ийг ашиглах боломжуудын талаархий ойлголтыг нэмэгдүүлэх;
- Нийгмийн салбаруудын хүрээнд МХХТ-т суурилсан ба МХХТ-д тулгуурласан төслүүд ба хөтөлбөрүүдийг боловсруулахад шаардлагатай хөгжилд чиглэсэн асуудлын хүрээг танилцуулах

Монгол улс - Өнөөгийн байдал

Монгол улс 9-р МХЗ-г нэмэж оруулсан

9-р МХЗ: Хүний эрхийг сайжруулж, ардчилсан засаглалыг хөгжүүлэх

Монгол улсын МХЗ-ын хэмжиж болохуйц

24 зорилтуудаас:

- 58.3% нь биелсэн буюу 2015 он гэхэд биелэх болно;
- 41.7% нь **“удааширсан хэрэгжилттэй”** буюу **“хэрэгжилтийн явц нь буурч байна”**

Монгол улс - Өнөөгийн байдал

2-р МХЗ:

- Бага боловсрол дахь элсэлтийн хувь (эрэгтэй, эмэгтэй хүйс-ийг оруулаад, %): 97.2
- 1-р ангид элсэн орж, 5-р анги хүртэл сургуульд сурч буй сурагчийн тоо (эрэгтэй, эмэгтэй хүйс-ийг оруулаад, %) : 90.9

3-р МХЗ:

- Бага боловсролын элсэлт дахь жендерийн харьцаа (эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн): 1.0
- 15-24 насны хүмүүсийн бичиг үсэг тайлалтын түвшин (эрэгтэй, эмэгтэй хүйс-ийг оруулаад, %): 95.4
- Үндэсний парламент дахь эмэгтэйчүүдийн эзэлж буй хувь (%): 6.6

Монгол улс - Өнөөгийн байдал

4-р МХЗ:

- 5 нас хүртэлхи хүүхдийн эндэгдлийн хувь (1,000 төрөлт бүрт): 43
- 1 настай хүүхдүүдийн улаан бурхан өвчний эсрэг вакцинжуулагдсан байдал (%): 99

5-р МХЗ:

- Эхийн эндэгдлийн хувь (100,000 төрөлт бүрт): 46

6-р МХЗ:

- 15-49 насны ХДХВ-тэй хүмүүсийн тоо (%): 0.1
- Сүрьеэ-гийн тархалт (100,000 хүнд): 191

7-р МХЗ:

- Ойжилт бүхий газар (%): 6.5
- Нэг хүнд ноогдох Carbon dioxide emissions-ийн хэмжээ (куб тон): 3.3455
- Ундны усанд хүрэх хүртээмжийн түвшин (нийт хүн амын %): 72

Монгол улс - Өнөөгийн байдал

Хэрэгжүүлэхэд гарч буй асуудлууд нь дараахи чиглэлүүдэд ихээр гарч байна:

- Хүн амын орлого, ядуурал (1-р МХЗ)
- Сүрьеэ-ийн өвчлөл, (6-р МХЗ)
- Улаанбаатар хот дахь агаарын бохирдолт, ойжилт бүхий газар, орон сууцны байдал (7-р МХЗ)
- Жендерийн тэгш байдлыг сайжруулах нь (3-р МХЗ)
- Мэргэжлийн боловсрол дахь эмэгтэй/эрэгтэй оюутны харьцаа (3-р МХЗ)
- Бага боловсрол дахь элсэлтийн түвшин (2-р МХЗ)

Source: http://www.mdgmonitor.org/factsheets_00.cfm?c=MNG

Монгол улс – Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй арга ХЭМЖЭЭ

- Хэрэгцээ ба зардлыг нь жилийн бодлого төлөвлөлт ба төсөв боловсруулах явцтай уялдуулах
- Чадавхи бий болгох – ур чадварын сургалт
- Жижиг, дунд үйлдвэрүүдийг хөхиүлэн дэмжих
- Байгаль орчны чиглэлээр ажиллах
- Засаглал дахь эмэгтэйчүүдийн оролцоог нэмэгдүүлэх эрх зүйн арга хэмжээ авах

Source: http://www.mdgmonitor.org/factsheets_00.cfm?c=MNG

Монгол улсад тулгамдаж буй асуудлууд

- Ядуурал буудуулах – Орлогын ядуурлыг бууруулах
- Бага боловсрол ба мэргэжлийн боловсрол дахь хүртээмж ба тэгш байдлыг нэмэгдүүлэх
- Сүрьеэ-гийн тархалт
- Байдал орчны тогтвортой байдлыг сайжруулах

Төрийн Удирдагч нарт зориулсан МХХТ-ийн Академи

МХХТ-ийн ХЭРЭГЛЭЭ БА ЗОХИСТОЙ ХӨГЖЛИЙН ХООРОНДЫН ХОЛБОО --I

1-2 ХЭСЭГ: Хөгжлийн төлөөхи МХХТ-ийн
танилцуулга

Зохиогч: Профессор Уша Рани Вясулу
Редди

*Монгол улс дахь Үндэсний Семинар
2008 оны 12-р сарын 10-12-ны өдрүүд
Улаанбаатар хот, Монгол улс*

МХХТ ба МХЗ 1:

МХХТ – Асуудлын хүрээ ба томъёолол

“МХХТ гэдэг бол мэдээлэлтэй харьцах хэрэгсэл юм. Үүнд мэдээллийг бий болгох, хадгалах, боловсруулах, түгээх ба солилцоход ашиглах бүтээгдэхүүн ба үйлчилгээний цогц юм.

Үүнд радио, телевиз, утас зэрэг “хуучин МХХТ” ба компьютер, сателлит антен, утасгүй технологи, интернет зэрэг “шинэ МХХТ” орно.

Энэхүү олон тооны хэрэгслүүдийг хамтран ажиллуулж “сүлжигдсэн ертөнц”-ийг бий болгодог юм. Энэ нь утасны үйлчилгээ, стандарчлагдсан компьютерийн техникийн хангамж, интернет, радио ба телевиз зэргээс бүрдсэн өргөн цар хүрээ бүхий дэд бүтэц бөгөөд үүгээр дамжуулж дэлхийн өнцөг бүрт хүрэх бүрэн боломжтой болох юм.

Source: UNDP Evaluation Office, *Information Communications Technology for Development, UNDP Essentials: Synthesis of Lessons Learned* (New York: UNDP, 2001), 2.

МХХТ ба МХЗ 1:

Одоогийн хэрэглээн дахь МХХТ-ийн ангилал

- **Синхрон: “ижил цагт”
“өөр ондоо газарт”**
- **Аудио-график**
- **Компьютерт
тулгуурласан хурал**
- **Электрон самбар**
- **Радио**
- **Сателлит антен**
- **Теле – сургалтын
танхим**
- **Теле – хурал**
- **Телевизийн цацалт**
- **Радио кабел бүхий
утасны холбоо**
- **Синхрон бус: “өөр ондоо
цагт” ба “өөр ондоо
газарт”**
- **Компьютерт
тулгуурласан сургалт**
- **Компьютерт
тулгуурласан хурал**
- **Компьютерээр файл
дамжуулах**
- **Электрон хэлбэрт
мэдээлэл дамжуулалт –
цахим мейл**
- **Мультимедия цахим
хуудас**
- **Цахим сургалт**

МХХТ ба МХЗ 1: МХХТ-ийн давуу ба сул талууд

МХХТ	Давуу тал	Сул тал
Хэвлэлийн технологи	Танигдсан байдал Дахин хэрэглэж болох Өргөн утга агуулж болох Бага өртгөөр олон хүнд хүргэх боломжийг бий болгодог Нэгдсэн агуулга ба стандарт хэрэглэж болно	Бичиг үсэг тайлалтын түвшинд хязгаарлагддаг Цаг хугацааны хувьд статик хэлбэртэй Өөрчлөн шинэчлэх боломж муу Пассив, харилцан холбоо үүсгэх боломж байхгүй буюу хязгаарлагдмал тул нэг талруу чиглэсэн технологи
Өргөн цацалтын аналог технолог (Радио ба телевиз)	Танигдсан байдал Мэдээлэл хүргэх хурд Өргөн туршлага санал болгодог Бага өртгөөр олон хүнд хүргэх боломжийг бий болгодог Нэгдсэн агуулга ба стандарт хэрэглэж болно Хэрэглэхэд хялбар	Хязгаарлагдмал хүртээмжтэй Цаг хугацааны хувьд статик хэлбэртэй, синхрон Өөрчлөн шинэчлэх боломж муу Байршилын хувьд бэрхшээл байхгүй Пассив, харилцан холбоо үүсэх боломж байхгүй буюу хязгаарлагдмал Нэг хэлбэрээр бүх агуулгад нийцдэг Эхлэлийн, үйлдвэрлэлийн ба түгээлтийн зардал өндөр
Тоон буюу компьютер ба гнтернетэд суурилсан технологи	Интерактив, хэрэглэхэд хялбар Нэгж зардал бага Бага өртгөөр олон хүнд хүргэх боломжийг бий болгодог Нэгдсэн агуулга ба стандарт хэрэглэж болно Өөрчлөн шинэчлэх хялбар Тулгамдсан асуудал ба байршилаас хамаардаг	Хязгаарлагмдал хүртээмжтэй Үйл ажиллагааны зардал өндөр Үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагуудын чадавхи Компьютерийн бичиг үсэг тайлалт нь хэрэглээнд шууд нөлөөлнө Орон нутгийн агуулга Хүний нөөцийн асуудал: яагаад ба яаж хэрэглэхийг ойлгох нь чухал

МХХТ ба МХЗ 1: Нэгдэл

- *Хэвлэлийн хэрэгслүүд, текст, аудио, видео, график, анимаци зэрэг харилцаа холбоо ба интернетийн технологийг нэгтгэж, нэгдмэл платформд тулгуурлан хүргүүлсэнээр аливаа хэрэглэгч нь өөрийн хүсэл сонирхолдоо нийцүүлэн эдгээр технологийг хамтд нь буюу тус тус нь хэрэглэхээ сонгох боломжтой болно.*
- *Үүнээс гадна эдгээр технологиудын харилцаа холбоо, хосолсон байдлыг бүрдүүлэхэд технологиудыг өөр хооронд нь ялгаж салгах нь хэцүү болдог. Жишээ нь гар утас гэх харилцаа холбооны хэрэгсэл байлаа гэхэд энэ нь текст, аудио, видео, имейл, мессеж, интернет хайлт, мэдээллийн дамжуулалтыг нэг хүнээс нэг хүнд, нэг хүнээс нэгэн зэрэг олон хүнд хийх зэрэг олон боломжуудыг бий болгож болох юм.*

МХХТ ба МХЗ 1: МХХТ юу хийж болох бэ

- ***Нэгдмэл төлөвлөлтийн явцын холбоо***
- ***Салбар хоорондын уялдаа***
- ***Мэдээллийн солилцоог сайжруулах боломжийг бүрдүүлэх***
- ***Үйлчилгээний хүрээ ба хяналтыг бий болгох***
- ***Боловсролд хүртээмжийг нэмэгдүүлэх***
- ***Хүн амыг зах зээлд холбож өгөх***
- ***Байгалийн гамшигаас урьдчилан сэргийлэх тогтолцоо бий болгох***

МХХТ ба МХЗ 1: МХХТ юу хийж болох бэ

- ***“Яаж гэдгийг мэдэх”-ээс “Яаж хийх”-руу шилжих шаардлагатай***
- ***МХХТ-ийн хэрэглээний агуулга ба нөхцөл байдлыг ойлгох***

Төрийн Удирдагч нарт зориулсан МХХТ-ийн Академи

МХХТ-ийн ХЭРЭГЛЭЭ БА ЗОХИСТОЙ ХӨГЖИЛ -II

2-1 хэсэг: Хөгжил дахь МХХТ-ийн хэрэглээ ба
МХЗ

Зохиогч: Профессор Уша Рани Вясулу
Редди

*Монгол улс дахь Үндэсний Семинар
2008 оны 12-р сарын 10-12-ны өдрүүд
Улаанбаатар хот, Монгол улс*

МХХТ-ийн хэрэглээний төрөл

Шууд оролцоо

- *Үйлчилгээ ба ядуу хүмүүс хоорондын шууд хязгаар дахь шууд бус оролцоо*
- *Хөгжлийн хүчин чармайлт ба төслийг дэмжих нь*
- *Мэдээлэл ба шийдвэр гаргахад дэмжлэг үзүүлэхүйц тогтолцоо бий болгох нь*

МХХТ ба ядуурлыг бууруулах нь

1-р МХЗ: Ядуурал ба өлсгөлөнг бууруулах

➤ *1-р зорилт:*

- **1990-2005 онд өдөрт нэг доллараас бага хэмжээний орлогтой хүмүүсийн тоог 50%-аар бууруулах.**

➤ *2-р зорилт:*

- **1990-2015 хооронд өлсгөлөнд нэрвэгдсэн хүний тоог 50%-аар бууруулах**

МХХТ ба эдийн засаг

МХХТ нь эдийн засгийн өсөлтөнд түлхэц үзүүлдэг гэдгийг дэлхийн туршлага харуулж байна. Нэн ялангуяа ЖДҮ-д туслахдаа:

- Гадаад ба дотоодын бизнесийн үйл ажиллагааны үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх**
- Гүйлгээний зардал бууруулах**
- Үндэсний ба дэлхийн зах зээлд хүрэх хүртээмжийг бий болгох**
- Хэрэгцээний хэмжээг нэмэгдүүлэх**
- Хөрөнгийн менежментийг сайжруулах**
- Илүү зардал бууруулсанаар ашиг нэмэгдүүлэх зэрэг орно.**

МХХТ ба эдийн засаг

- **МХХТ-ийн дэмжлэг бүхий үйлдвэрлэл ба хувийн хэвшлийн баримжаатай өсөлт нь ядуурлыг бууруулахад эерэгээр нөлөөлдөг тохиолдолд байдаг**
- **Ийнхүү төрлийн хөгжилийн үр ашиг тэр болгон ядуу хүмүүст хүртдэггүй**
- **Засгийн газрууд ядуурлыг шууд замаар шийдэх ёстой**

Ядуурлыг ойлгох нь

- **Орлого бага байх, ажлын байрны хүртээмж байга байх**
- **Газар, зээл, үйлчилгээнд хүрэх хүртээмж байга байх**
- **Өлсгөлөнд тогтмол нэрвэгдэх**
- **Боловсрол ба эрүүл мэндийн үйлчилгээнд хүрэх хүртээмж хязгаарлагдмал байх**
- **Амьдрах наслалт бага байх, хүүхэд эхийн эндэгдэл өндөр байх**
- **Байгалийн гамшиг ба зөрчилдөөнд өртөмтгий байх**

Шууд оролцоо—ThreadNet Hunza

Шууд бусаар дэмжлэг үзүүлэх оролцоо - NREGA

The screenshot displays the official website for NREGS-AP (National Rural Employment Guarantee Scheme - Andhra Pradesh). The header features the NREGS-AP logo on the left and the Government of Andhra Pradesh emblem on the right. The main title "National Rural Employment Guarantee Scheme" is prominently displayed in red, with the subtitle "Department of Rural Development, Government of Andhra Pradesh." below it. A navigation bar includes links for "Wage Seeker", "Works", "Funds", "Reports", and "Analysis".

On the left side, a vertical menu lists various resources: NREGA, NREGS-AP, NREGS-AP Software, Resources, Related Links, News & Events, Photo Gallery, Tenders, Maps, Upload Info, Watershed Pilot, and CLDP Pilot. Below this menu, a unique identifier "00597338" is visible.

The main content area is titled "National Rural Employment Guarantee Scheme - AP" and includes a map of Andhra Pradesh. To the right of the map, a text block explains the NREG Act 2005, stating it provides enhancement of livelihood security by guaranteeing at least 100 days of employment per household annually. A "more info" link is provided below the text.

Below the text, there is a "PHOTO GALLERY" section with two images: one showing a group of people in a rural setting and another showing a group of people smiling. A "More Gallery>>>" link is located below the photos.

At the bottom, a table displays key performance indicators:

Total No of HH completed 100 Days of Emp	Leaders Kurnool(40867)	Laggers Guntur(668)
Avg No of days emp provided per Household	Leaders Chittoor(55.98)	Laggers Prakasam(26.78)

The browser's address bar shows the URL: <http://nrega.ap.gov.in/Nregs/GovtDocs/NREGAct%20Sep%202005.pdf>. The browser interface includes standard navigation buttons and a zoom level of 100%.

МХЗ 2 ба 3:

Боловсрол ба Жендерийн тэгш байдал дахь МХХТ

2-р МХЗ: Бага боловсролыг бүх нийтийн хүртээмжтэй болгох

➤ 3-р зорилт:

- **2015 он гэхэд орон болгоны эрэгтэй, эмэгтэй хүүхэд бүр бага боловсролыг бүрэн дүүргэсэн байх**

3-р МХЗ: Жендерийн тэгш байдал ба эмэгтэйчүүдийг чадавхижуулах нь

➤ 4-р зорилт :

- **2005 он гэхэд бага ба дунд боловсролын түвшинд ба 2015 он гэхэд боловсролын бүх түвшинд жендерийн тэгш бус байдлыг арилгах**

Боловсролын салбарт МХХТ-ийг ашиглах боломжууд ба давуу талууд

Байршилаас үл хамааран өндөр чанартай сургалтын материалд хүрэх хүртээмж. Цар хүрээ өргөн байх	Сургалтын материалыг хаана ч боловсруулсан ч бүхий л газар хүртээмжтэй байлгах
Сурагч нарын хооронд холбоо бий болгох	Хамтарсан сургалт
Харилцан хамаарал	Сүлжээнд холбогдсон МХХТ нь сурагч, багш нарын хоорондын харилцан хамаарлыг бий болгодог
Орон зайн бэрхшээлийг арилгах	Алслагдмал орон зайн байдал нь сургалтын чанар буюу зардалд нөлөөлөх хүчин зүйл байхаа болих
Сургалтын менежмент	Элсэлт, үнэлгээ, сертификат олгох явц нь боловсролын менежментийн зардлыг бууруулах хэлбэрээр зохион байгуулах боломжийг бий болгоно

Нээлттэй сургууль ба нээлттэй дээд сургууль

Нэгдсэн Вант улсын жижиг мужуудын Виртуаль дээд сургууль (VUSSC)

Virtual University of the Small States of the Commonwealth

[Home](#)
[Groups](#)
[Contacts](#)
[Gallery](#)
[Resources](#)

Welcome to the website for the Virtual University of the Small States of the Commonwealth

(This is a private website of relevance only to those involved in the VUSSC Project)

This website is a shared workspace for the various regional and interest groups that were formed at the Workshop held in Singapore, 11-17 September, 2005. There are four Regional Groups:

- African Chapter
- Caribbean Chapter
- Medind Chapter
- Pacific Chapter

In addition, there are various Interest Groups:

By clicking on "[Groups](#)" in the navigation bar, you will be taken to the ACollab site, where you will find the Groups in which you have declared an interest.

[Home](#) | [Groups](#) | [Contacts](#) | [Gallery](#) | [Resources](#)

Done

Internet

100%

Албан бус боловсрол – Соломон арал Pfnet

Home About the project The Centres Resources Partners Research Lin

 Distance Learning Centres Project
Education Sector Investment and Reform Programme
Ministry of Education and Human Resource Development
Solomon Islands

  The Distance Learning Centres Project (DLCP) is an EU-funded component of the Education Sector Investment and Reform Programme (ESIRP). It is being implemented for the Ministry of Education and Human Resource Development by the [People First Network \(PFnet\)](#) of the [Rural Development Volunteers Association \(RDVA\)](#). It is now extended until the end of 2008.

  The project is establishing a [Solomon Islands SchoolNet](#), with nine distance learning centres located in rural community high schools in each province, equipped with broadband Internet through a newly established VSAT network. The project is working with education providers building capacity to deliver distance education in support of the curriculum, for in-school teacher training, technical and vocational training (TVET), open and flexible learning.

The centres are run as multipurpose community telecentres, building on PFnet's sustainable rural networking experience, and are expected to have wide impacts in rural development.

The project is also collaborating with regional partners on the [One Laptop Per Child programme in Oceania](#) (click for latest news).

8 centres now open (Feb 2008)
[News](#)

[Forum Education Minister's Meeting, Auckland, Nov 2007](#)
[Paper and Slideshow \(13MB\)](#)

[Radio Australia "On the Mat" featuring DLCP / USP ICT in Education survey](#)
(3MB mp3, Oct 07)

 Next

News and Announcements:

Done Internet 100%

Adults at a learning centre

МХЗ 6

МХХТ ба эрүүл мэнд

6-р МХЗ:

ХДХВ/ДОХ, хумхаа болон бусад өвчинтэй тэмцэх

7-р зорилт: 2015 он гэхэд ХДХВ/ДОХ-ын тархалтыг зогсоож, улмаар бууруулах

МХХТ ба эрүүл мэнд— Гол сонирхогч талууд

Эрүүл мэндийн үйлчилгээг хүлээн авагчид

- *Жирийн иргэд, эмзэг бүлгийн иргэд*

Эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэгч

- *Эрүүл мэндийн бодлого боловсруулагчид, эрүүл мэндийн үйлчилгээний анхан шатны эрүүл мэндийн ажилтнууд: эмч, сувилагч, асрагчид*

Монгол улсын Эрүүл мэндийн үйлчилгээ

Монгол Улсын Эрүүл Мэнд Шинжлэх Ухланы Их Сургууль

Зайны оношлогоо

Богино зам

- Төслийн тухай
- Танилцуулга
- Бодлогын зөвлөл
- Төслийн баг
- Сургалт семинар
- Хамрах хүрээ
- Файлын сан
- Асуунал хариулъя
- Доктор систем

Линкүүд

- eruulmend.net
- monmedline.com
- elearning.mn
- gateway.mn
- infocon.mn

Зургийн цомог

Нүүр хуудас

Танилцуулга

Монгол улсын газар зүйн байршил болон байгаль орчны онцлогоос эрүүл мэндийн салбарын үйл ажиллагаа ихээхэн хамаардаг. Монгол улсын 1.5665 сая км² нутаг дэвсгэртэй бөгөөд хойд өргөрөгийг 42' -52' өргөрөгийн хооронд оршдог. Монголын цаг агаар хуурай газрын эрс тэс үүр амьсгал, хатуу ширүүн урт өвөлтэй. 2.4 сая хүн амтай. 1999 оны байдлаар нийт хүн амын 38.9% нь 15 хвртлэх насныхан, харин 4% нь 65-аас дээш насныхан эзэлж байгаа нь хүн амын хувьд харьцангуй залуу болох харагдаж байна. Нийт хүн амын тэн хагас нь хөдөө орон нутагт амьдардаг.

Монгол улс засаг захиргааны нэгжийн хувьд 21 аймагт хуваагддаг. Аймгууд нь аймагын төв болон сумдад хуваагдана. Сум бүрийн дундаж хүн ам нь 3000 ба сумдууд нь багт хуваагдана. Монголд нийт 342 сум, 1681 баг байдаг. Монгол улсын нийслэл Улаанбаатар хот нийт 8 дүүрэгт хуваагдах ба нийт хүн амын 30% нь нийслэлд амьдарч байна.

Монгол улсын нутаг дэвсгэрийн хэмжээ их, хүн ам таруу суурьшсан тул тээвэрлэлт болон харилцаа холбоог сайжруулах зайлшгүй шаардлагатай. Аймгийн төвөөс сумдад хүртэл 10-380 км зам туулах шаардлагатай болох бөгөөд энэ зай нь дундажаар 140км байна. Хойд хөрш Орос улсаас урд Хятад улс хүртэл 1815 км урт төмөр замтай бөгөөд энэ зам зарим хот суурин дайран өнгөрдөг. Мөн аймгийн төвүүдийг холбосон 10000 км гол замтай боловч үүний зөвхөн 1500км зам нь л хатуу хучилттай үлдэж байгаа зам нь эвдрэл ихтэй замууд юм.

Социализмын нийгэмээс 70 жилийн дараа гарсан Монгол улсын хувьд гадаад ертөнцөөс мэдээлэл авах боломж болон олон улсын аялал жуулчлал өссөн. 2001 оны байдлаар телефон утасны нягтрал орон нутагт 100 хүн тутамд 4.5 орчим, Улаанбаатар хотод 100 хүн тутамд 10.5 утас ноогдож байна. Интернэтэд холбогдох боломж нэмэгдэж байна. Ялангуяа Улаанбаатар хот болон бүх аймгийн төвүүд интернэт холболтын бүрэн боломжтой. Монгол улсад Интернэтийн үйлчилгээ үзүүлэгч 7 компани байгаа үйл ажиллагаа явуулж байна. Эдгээр байгууллагууд нь ойролцоогоор интернэтийн 9000 захиалагч, 40000 мянган гаруй хэрэглэгчтэй гэсэн тоо 2001 оны байдлаар гарсан байна. Интернэтийн Олон улсын зурвасын өргөн нь 10 Mbps орчим байна.

1990 оны эхээр Ардчилсан нийгэмд шилжсэн нь Монголын бүх давхарга ялангуяа менежмент, эдийн

http://www.infocon.mn/dd/system/index.php

Internet

100%

МХХТ ба байгалийн нөөц

7-р МХЗ:

Байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангах

9-р зорилт: *Байгаль орчны нөөцийн алдагдлыг бууруулж, нөхөн сэргээхэд чиглэсэн бодлого, хөтөлбөр үндэсний хэмжээнд боловсруулж тогтвортой хөгжлийн зарчмуудыг хэрэгжүүлэх*

МХХТ ба байгалийн нөөц

- *Байгаль орчны хяналт ба нөхөн сэргээлт*
- *Байгалийн гамшигийг урьдчилан тогтоох, урьдчилан сэргийлэх, байгалийн гамшигтай тэмцэх, сэргээн босголтын ажил хийх*
- *Цар уурын өөрчлөлтийн газар зүйн зурагжуулалт хийх*

- **Салбар бүрт чиглэсэн хэлэлцүүлэг зохион байгуулахдаа**
 - **Нэгдмэл чиг хандлага баримтлах нь чухал ач холбогдолтой**
 - **Хэрэглээг тодорхойлохдоо нэгдмэл чиг хандлага бий болгож, чиглүүлж боловсруулах нь томоохон сорилт бий болгодог**

Төрийн Удирдагч нарт зориулсан МХХТ-ийн Академи

МХХТ-ийн хэрэглээ ба Зохистой хөгжил -II

2-2 хэсэг: Хөгжил дахь МХХТ-ийн хэрэглээнд
тулгардаг бэрхшээлүүд

Зохиогч: Профессор Уша Рани Вясулу
Редди

*Монгол улс дахь Үндэсний Семинар
2008 оны 12-р сарын 10-12-ний өдрүүд
Улаанбаатар хот, Монгол улс*

Шийдвэр гаргах түвшний гол асуудлууд

- *МХХТ-ийн бодлогын хэлэлцүүлэг*
- *Төслийн явц дахь МХХТ*
- *МХХТ-ийн оролцоонууд өөр хоорондоо ялгаатай байдаг*
- *Төлөвлөлтөнд хамгийн чухал асуудлууд юу байдаг вэ*

МХХТ-ийн бодлогын хэлэлцүүлэг

- Хөгжлийн төлөөхи МХХТ-ийн бодлого нь мэдээллийн технологи ба харилцаа холбооны газрын эрх мэдлийн асуудал юм
- Хөгжлийн асуудал эрхэлсэн газрууд Хөгжлийн төлөөхи МХХТ-ийн чиглэлийг тэр болгон агуулдаггүй юм
- Тиймээс Мэдээллийн технологийн газруудыг хамруулж чаддагүйгээс Хөгжлийн төлөөхи МХХТ-ийн бодлогод нөлөөлж чаддаггүй юм

Нэгдэл

- ***Хэвлэлийн хэрэгслүүд, текст, аудио, видео, график, анимаци зэрэг харилцаа холбоо ба интернетийн технологийг нэгтгэж, нэгдмэл платформд тулгуурлан хүргүүлсэнээр аливаа хэрэглэгч нь өөрийн хүсэл сонирхолдоо нийцүүлэн эдгээр технологийг хамтд нь буюу тус тус нь хэрэглэхээ сонгох боломжтой болно.***

Нэгдэл

- ***Олон хэдэн салбаруудыг хослуулан, нэгтгэснээр нийгмийн ба зан төлөвийн шинжлэх ухаануудыг инженерийн шинжлэх ухаантай нэгтгэдэг юм***
- ***МХХТ-ийг нэвтрүүлэх нь бие даасан үүрэг, хариуцлага бүхий бүтэцтэйгээр бүрддэг байгууллага дотор нийгмийн ба соёлын томоохон өөрчлөлт хийхийг шаарддаг***

Нэгдэл

- **Өөрийн гэсэн нөөцөөр хувь нэмэр оруулах чадвартай засгийн газар, хувийн хэвшил, иргэний нийгэм зэргийг хамруулж, үндэсний хэмжээнд нэгдэх нь үндэсний хөгжлийн төлөө МХХТ-ийн баримжаатай шинэ орчин бүрдүүлэх боломжийг нэмэгдүүлэх үндэс суурь нь болж өгдөг юм.**

➤ ***Олон талт сонирхогч талуудын түншлэл гэдэг нь***

- Засгийн газрын зүгээс таатай бодлого, эрх зүйн зохицуулалт, санхүүжилт, чадавхи бий болгох
- Хувийн хэвшлийн зүгээс дэд бүтэц бий болгож, үйлчилгээнд хөрөнгө оруулалт хийх
- Иргэний нийгмийн зүгээс орон нутгийн иргэдтэй хамтран ажиллах
- Орон нутгийн иргэд өөрсдөө санаачилга гаргаж ажиллахыг хэлнэ

Хөгжлийн төлөөхи МХХТ-ийн оролцоог төлөвлөх нь – Төслийн явц дахь МХХТ

- Эхний шийдвэр – тухайн оролцоо нь МХХТ-ийн баримжаатай байх буюу МХХТ-д тулгуурласан байх уу гэж байна
- МХХТ-ийн баримжаатай гэдэг нь МХХТ-иор дамжуулсан цагаа олсон, чухал ач холбогдол бүхий мэдээлэл нь орлогыг нэмэгдүүлсэнээр эдийн засгийн өсөлтийг хөхиүлэн дэмжих гэдгийг хэлнэ
- МХХТ-д тулгуурласан гэдэг нь юуны түрүүнд хөгжлийн зорилтыг тодорхойлж, түүнийг хэрэгжүүлэх МХХТ-ийн хэрэгцээг боловсруулж, ингэснээр төслийн хэрэгцээг шийдвэрлэхэд шаардлагатай МХХТ-ийг ашиглах өртөгийн үр өгөөж бүхий арга замыг эрэлхийлэхийг хэлнэ

Зөв зохистой хэрэгжилтийн гол хэсэг бүрэлдэхүүн

Key components of a good practice guide to the design of ICT driven projects in developing countries		
1	Why?	Is the use of ICT-based project aimed clearly at achieving a specific poverty reduction goal?
2	Who?	Is there a clearly specified target group for poverty alleviation?
3	How?	Is the form of ICT to be deployed appropriate in terms of cost, support, maintenance and compatibility with existing information flows?
4	How?	Is the form of ICT to be deployed scalable to enable it to be replicated and expanded
5	How?	Are appropriate intermediaries being used?
6	How?	What scope is there for public private partnerships?
7	What?	Is the content transmitted by the ICT relevant to the audience and is it in a language easily understood by the target audience?
8	How long?	Is the project self-sustaining over what period?
9	How well?	What performance measurement, monitoring and evaluation processes are in place?
10	What risks?	Managing risk: ‘What unexpected events or situations might arise?’ and ‘What should be done to manage these?’ ²

Технологийн сонголт

- Тухайн технологи нь олоход хялбар уу? Сонгосон технологид тохирсон техникийн нөхцөл байдал байгаа юу, жишээ нь цахилгаан?
- Хүртээмжийг хангах ямар арга хэмжээ авсан бэ? Технологийн төв нь хаана байршилтай байх вэ? Зорилгот бүлгүүд, нэн ялангуяа эмэгтэйчүүдэд, өөрийн гол үүрэг хариуцлагаа алдалгүйгээр, их хүчин чармайлт гаргахгүйгээр тухайн газар зүйн байршилд очиж хүрэх нь нийгмийн байр сууриас үзэхэд тохиромжтой бөгөөд аюулгүй байж чадаж байна уу?
- Тухайн технологид хүрэх хүртээмжийг хэн эзэмшиж, хянаж байна вэ?
- Who owns and controls access to the technology?

Технологийн сонголт

- Асуудал эрхэлсэн агентлаг ба хэрэглэгчидэд тухайн технологийн өртөг нь санхүүжилтийн ба хүчин чармайлтын хувьд хэрхэн шийдэгдсэн бэ? Боломжуудын өртөг нь хир вэ?
- Тухайн технологийг ашиглах нь хир хялбар бэ? Хир төвөгтэй вэ?
- Тухайн технологи нь интерактив байж чадаж байна уу? Интерактив шинж чанар нь хэрхэн агуулагдсан бэ?

Технологийн сонголт

- **Тухайн технологийг тээвэрлэж зөөхөд хир хялбар бэ? Уг технологийг хэзээ ч, хаана ч хэрэглэж болох уу? Цаг хугацаа болон орон зайн хувьд, телевиз шиг хурдан тохируулж болох уу?**
- **Тухайн технологийг суурилуулах, ажилуулах, засах, шинэчлэх нь хир хялбар бэ? Эдгээр ажлыг гүйцэтгэх нь хэний хариуцлага бэ?**

Агуулгын сонголт

- **Хэрэглэгч нь хэн бэ? Тэдний хэрэгцээ нь юу бэ? Хэрэглэгчийн сургалтын шаардлага, түвшин, хэв маяг нь юу бэ? Тухайн агуулга нь хэнд тохирох вэ?**
- **Тухайн агуулга нь нийгмийн, соёлын, эдийн засгийн, шашин шүтлэгийн, хэлний, жендерийн зэрэг ямар асуудлуудыг дэвшүүлсэн бэ?**
- **Тухайн агуулга нь орон нутгийн иргэдийн хувьд хир бодит байж чадаж байгаа бэ? Жишээ нь эмэгтэйчүүдийн туршлагад хир нийцэж чадаж байгаа бэ? Орон нутгийн хэмжээнд боловсруулсан уу? Тухайн агуулгыг боловсруулахад эмэгтэйчүүд хир их оролцож чадсан бэ?**

Агуулгын сонголт

- Тухайн агуулга нь зохион байгуулалтын хувьд ямар бүтэцтэй бэ?
- Тухайн агуулга нь мэдээллийн хэрэгцээнд нийцэж, үнэн зөв, цагаа олсон байж чадаж байна уу?
- Тухайн технологи нь хэрэглэгчдийн хувьд ашиглах, сонсох, ойлгоход хялбар хэлбэрээр шинэчлэгдэж чадсан уу?
- Ганцаарчилсан болон бүлэгчилсэн сургалт уг агуулгад тусгагдсан уу?

Агуулгын сонголт

- Тухайн агуулга нь харилцан холбоо, эргэн холбоог хөхиүлэн дэмжиж, хялбаршуулж чадсан уу?
- Анхан шатны идэвхжүүлэгчид болон сургалтын материал зэрэг туслах үүрэг бүхий бүтэц тухайн агуулгад орсон уу?
- Тухайн агуулгыг засварлах, шинэчлэх механизмууд байгаа юу?

Амжилт, алдаа гарахад нөлөөлөх зарим хүчин зүйлс

- Хөгжлийн зорилтууд ба үр дүнгийн талаархи ойлголт тодорхой байх
- Нийлүүлэлтийн гэхээс илүүтэйгээр хэрэгцээний баримжаатай байх
- Дэд бүтэц, хүртээмж, хамаарал, хэл, зөв зохистой байх, тогтвортой байх зэрэг орон нутгийн нөхцөл байдал, хязгаарлалтуудад мэдрэмжтэй байх
- Цаг хугацаа буюу зөвхөн зорилгын гэхээс илүүтэйгээр хэрэгжих явцын баримжаатай байх
- Зохион байгуулалттай, чиг хандлагатай ба системчлэгдсэн өөрчлөлт хийх нь чухал хүчин зүйлс байдаг

МХХТ-ийн оролцоо нь янз бүр байдаг

- **Зүгээр нэг техникийн хангамжийн асуудал гэж үзэхгүйгээр менежментийн зарчим, туршлага зэргийг цогцоор нь авч үзэх нь чухал**
- **Дадаж дассан аргачлал, уян хатан байдал 2-ыг харьцуулж үзэх**
- **Технологи, нийгмийн зорилтууд хоорондын зохицоогүй байдал**
- **Техникийн хангамжинд хөрөнгө оруулалт хийх, хүний нөөцөнд хөрөнгө оруулалт хийх зэргийг харьцуулж үзэх**
- **Үр нөлөөний цар хүрээний асуудал – бага зардлаар олон хүнд хүрэх буюу орон нутгийн шинж чанартай шийдэл гаргах зэргийг харьцуулах**

Дүгнэлт

- Төслийн төлөвлөлт, менежмент, хэрэгжилтийн шинэ тогтолцоо
- Нийгмийн янз бүрийн талуудын идэвхитэй оролцоо
- Боломжууд ба хязгаарлалтуудыг ойлгодог байх
- Эрх зүйн орчин, салбарууд, сонирхогч талууд, орон нутгийн иргэдийн нэгдэл

Дүгнэлт

- **Хүн төвтэй хандлага хэрэгтэй**
- **МХХТ-ийн боломж ба хязгаарлалтуудын ойлголт**
- **Зөв зохистой туршлагад тулгуурласан зарчим баримтлахыг чухалчилж, бөөн бөөнөөр дууриаж хэрэгжүүлэхээс зайлсхийх**
- **Зохион байгуулалтын бүтэц ба чиг хандлагад өөрчлөлт хийх**

Баярлалаа

